

• עוד השבוע יודע לך על מאורע שלא היה כרוגמתו בארץ, ושיאפיל גם על משפט אייכמן. המאורע שיכה גלים בעולם, קשור באחד האנשים שבסביבתו הקרובה של ראש הממשלה.

במדינה

(המסך עמוד 10)

את ההוכחה לכך. בפקודת החיפוש שהוצגה עליה במערכת, נאמר בפירוש כי "מערכת העולם הזה נאשמת בהחזקת מיסמכים גנריים, סעיף 311 מפקודת החוק הפלילי". על כן ענו כל הנחקרים, אחרי השאלה הראשונה, בנוסח אחיד: "היות ובפקודת החיפוש צויין במפורש כי המשטרה מאשימה בהחזקת מיסמכים גנריים את מערכת העולם הזה, שהגני חלק בלתי נפרד ממנה, אני רואה את ייחוס האשמה מופנה גם אלי, ולכן שאלותיכם נראות בעיני כשאלות המופנות לנאשם.

"לאור היחסים הנוריים בין מערכת העולם הזה לבין המשטרה, אני מעדיף לומר רק בפני שופט. אני נותן תשובה זו מאחר שכל תשובה לשאלותיכם עלולה להפיל אותי.

"כמו כן אני מבין, לפי מה שפורסם, שכחנתכם היא לגלות גם את מקור אינפורמציה של העולם הזה. לפי כללי האתיקה העיתונאית, והאמנה הבינלאומית לחופש העיתונות שגם ישראל שותפת לה, אני יכול לענות על שאלות אלה.

מעצרי וטביעת-אצבעות. תגובת המשטרה היתה חריפה, אך בלתי-חוקית. ב"התעלמה מן הזכות המפורשת, שהחוק מקנה לנחקר לסרב לענות בנסיבות אלה, עצרה הבולשת את שלושת הכתבים באשמה של "סירוב למסור עדות לחוקר מוסמך".

השלושה נעצרו, הואשמו רשמית, הובאו למשטרה. שם נלקחה מהם טביעת-אצבעות. כעבור מספר שעות שוחררו בערבות.

בוה נסתים, לפי שעה, העניין. נגד שלום כהן לא הובא כל אישום — כי אין למשטרה שום הוכחה לעלילה המבווימת. המשטרה נמנעה מלגבות עדות משאר חברי-המערכת, בניגוד העורך הראשי. ואילו ה"כתבים שהואשמו בצורה בלתי-חוקית, קרוב לחדיא כי המשטרה אף לא תעז להביא את משפטם בפני שופט.

אף לא מקור אחד. כך אישרה הנחת המחבר של אותו מחקר: אי-שיתוף טוטאלי, במיסגרת הזכויות שהחוק מקנה לכל אזרח, העמיד את המשטרה בפני קיר אטום. אמר השבוע העורך: "כל כתב של ה"עולם הזה יודע כי חובתו היא לשבת בבית הסתרה, אם זו הדרך היחידה להגן על מקור אינפורמציה. כל אחד מאתנו מוכן לכך. רק הודות לכך הושג שבאחת-עשרה שנות קיום המערכת הנוכחית לא הצליחה הרשת האזרחית של מנגנון-החושך לגלות אף מקור אינפורמציה אחד שלנו — פרט למקרהו של חי חסידון, שלא הסתיר כלל את מעשהו, אלא ראה בו דבר בעל ערך הסגנתי ו"חינוכי".

דרכי חיים

פרנסת רחוב

גבר בריאגוף ובעל שפם עבות, טיפס ועלה במדרגות בנין העירייה. יש לי בקשה, פנה לפקיד המחלקה לבניין-ערים, "כבר כמה שנים שיש לי בית-קפה בשטח הגדול ביפו. קודם לא היה איכפת לי, אבל עכשיו יש לי ילדים קטנים ואני לא רוצה שהם יגדלו בתוך שטח הפשע. אני מוכן למסור את בית-הקפה שלי. תנו לי במקומו חנות במקום אחר."

היתה זו פגישתו הראשונה של פליכס לוי (53), עם מנגנון הביורוקרטיה העירונית. פליכס, שעלה ארצה ממצריים, לפני כ"שלושים שנה, החל מוצא את פרנסתו כסבל. התנועה הרבייוניסטית דאז, אשר בשורר-תיה היה פעיל, דאגה להעסיקו. עם פרוץ המלחמה, התגייס לצבא.

אלא שלאחר מכן נשתנו הדברים. פליכס נפצע. הסבל רבי-הכוח הפך לאחד מאלפי הנוקדים לעזרת לישכת הסעד. באמצעותה קיבל גם בית-קפה קטן, בשטח הגדול של יפו.

אבק במזון. החזעה לבניין ערים, אשר שקדה באותו זמן על הפיכת השטח לזן ציבורי, קפצה שיד על הצעתו, להעבירו למקום אחר. "נסדר לך מסעדה בשוק ה"סיטונאים", הבטחתו לפליכס.

מחוצה, ארז לוי את מטלטליו, נסע למקום החדש. הוא נזהם, משמצא כי המסעדה ש"נועדה לו לא הייתה אלא קיוסק, בגודל של שלושה מטרים מרובעים.

בלית ברירה נאלץ לבשל את הארוחות על שולחנות שניצבו על המידרחה, כשהמכוניות העוברות מתבלות את התבשילים באבק.

אך לוי לא השלים עם הגזירה. הוא החל משגר מכתבים למוסדות. "אינני יכול למצוא את פרנסתי במקום צר כזה", כתב ל"לישכת הסעד.

אנשי הלישכה מצאו מיד פיתרון חדש. (המסך בעמוד 20)

המשטרה נאחזת ברוב המיקרים, בעדויות הנמסרות לה על-ידי הנחקרים, בתום-לב, כדי להפיל בפח את מוסרי-העדות עצמם. התרופה היחידה נגד טכסיס מקובל זה: לא להשיב לאף שאלה של החוקרים, אפילו נראה במבט ראשון כי אין לה קשר לשום אישום.

יומיים אחרי הופעת הגליון, ניתנה לי חברי מערכת העולם הזה ההודמנויות לב"חון תיאורית זו הלכה למעשה.

עלילה מכויימת. חוגים מסויימים ב"משרד-הבטחון בישלו עלילה מכוונת נגד עורכי העולם הזה, כדי להכריח אותם לגלות את המקור שמסר להם מיסמך סודי ביותר מארכיון משרד-הבטחון. לצורך זה הסתייעו המעלילים במנגנון הפרטי של עמוס בן-גוריון, העושה את מלאכתו ה"גלויה באיצטלה החוקית של משטרת-ישר"אל.

על עמוס הוטל להפיץ ברבים כאילו גנב ראש מערכת העולם הזה מיסמכים מביתו של מר, בשעת ביקור ייודות. עלילה מבווימת זו, צריכה היתה לספק למשטרת עמוס את התירוץ החוקי כדי לאסור אנשים, לחקור חברי מערכת ול"ערוך חיפוש במשרדיה (ראה קורא יקר).

לחברי המערכת היה ברור כי כל עדות שתי מסר על-ידם עשויה ל"עזור למנגנון-החושך ב"גילוי מקור האינפורמציה, וכן לעזור לעמוס לבשל אישום פלילי נגד העורכים. בהתאם לעצת בעל אותו מחקר, היה מנוי וגמור עימם לנקוט בקו של אי-שיתוף-פעולות לה טוטאלי. השאלה הי"תה: כיצד עושים זאת במסגרת החוק?

הזמנה למשטרה. שלום כהן היה הראשון שסירב לענות לשאלות החוקרים. הוא הובל ל"מעצר, שוחרר בהתערבות שר-המשטרה, מבלי שהופעל נגדו כל אישום. לאחר מכן בא ה"סירוב השני. סמל-המשטרה רוב טילפן לעורך ה"ראשי, הומין אותו לבוא למשטרה למסור עדות. כאן נתעוררה השאלה העקרונית הראשונה. ה"משטרה נוהגת להזמין תמיד את הנחקרים ל"משרדיה. היא מקחה כי באחירה של תחנת-מש"טרה, בין לובשי-מדים וסמוך לתא-המעצר, קל יותר לשבור את הנח"קר, להפעיל עליו לחץ נפשי. חוץ מזה, כאשר

הנחקר כבר נמצא במשטרה, קל לעזור אותו ולהחזיק בו במשך 48 שעות. אין לזה כל אחיזה חוקית, אך במיקרה זה מכריע הכוח הגס.

אחרי התייעצות עם שורה של עורכי-דין — יעקב ירדור, שלמה כהן-ציון ושמואל רחביה — החליט העורך הראשי לסרב להיענות להזמנת המשטרה. הוא פשוט לא הלך.

וכאן התפוצצה בועת-הברות הראשונה של המשטרה. מאחר שאין כל חוק המחייב אדם לגשת למשטרה (דבר שרוב הנחקרים אינם יודעים אותו), לא יכלה המשטרה לעשות דבר. עד היום לא נחקר העורך.

"לאור היחסים השוררים..." המיבחן הבא הגיע כעבור יומיים. שאר הכתבים, פקיד המינהלה והנער השליח נדרשו להופיע מיד במשטרה. איש מהם לא הלך.

בלית ברירה, ניגש סמל-הבולשת ראובני למשרד-המערכת, כדי לגבות עדות משני כתבים — אלי תבור ושלמה ("חיסטא") אלינב, והמוכיר, משה כהן. כאן נתעוררה בעייה חוקית. לפי החוק, חייב כל אזרח לענות בכנות ובהתאם לאמת לשאלותיו של חוקר מוסמך. אולם החוק הוציא מכלל זה, בפירוש, אדם שקיימת נגדו האשמה, או שתשובתו יכולה להפיל את עצמו.

השאלה היתה: האם היתה עדותם של ה"כתבים יכולה להפיל אותם? בטיפשותה הרגילה, דאגה משטרת-עמוס לספק בעצמה

